

“

...

Öncelikle açılan davanın Borçlar Kanunun 49. maddesinde düzenlenen haksız fiile dayalı ve 6100 sayılı HMK 46. maddesinde düzenlenen “Hâkimin sorumluluğu ve rücu” düzenlemesine ilişkin, yine görev ve yetki hususunu düzenleyen HMK 47/1 maddesi gereğince Yargıtay 4. Hukuk Dairesine ilk derece mahkemesi sıfatıyla açılan manevi tazminat talepli dava olduğu belirtilmelidir.

6100 sayılı HMK 46 maddesi şu şekildedir;

MADDE 46- (1) Hâkimlerin yargılama faaliyetinden dolayı aşağıdaki sebeplere dayanılarak Devlet aleyhine tazminat davası açılabilir:

a) Kayırma veya taraftutma yahut taraflardan birine olan kin veya düşmanlık sebebiyle hukuka aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması.

b) Sağlanan veya vaat edilen bir menfaat sebebiyle kamına aykırı bir hüküm veya karar verilmiş olması.

c) Farklı bir anlam yüklenemeyecek kadar açık ve kesin bir kanun hükmüne aykırı karar veya hüküm verilmiş olması.

ç) Duruşma tutanağında mevcut olmayan bir sebebe dayanılarak hüküm verilmiş

d) Duruşma tutanakları ile hüküm veya kararların değiştirilmiş yahut tahrif edilmiş veya söylenmeyen bir sözün hüküm ya da karara etkili olacak şekilde söylenmiş gibi gösterilmiş ve buna dayanılarak hüküm verilmiş olması.

e) Hakkın yerine getirilmesinden kaçınılmış olması.

(2) Tazminat davasının açılması, hâkime karşı bir ceza soruşturmasının yapılması yahut mahkûmiyet şartına bağlanamaz.

(3) Devlet, ödediği tazminat nedeniyle, sorumlu hâkime ödeme tarihinden itibaren bir yıl içinde rücu eder.

HMK 47. maddesi ise şu şekildedir;

MADDE 47- (1) (Değişik: 1/4/2015-6644/3 md.) Devlet aleyhine açılan tazminat davası, ilk derece ve bölge adliye mahkemesi hâkimlerinin fiil ve kararlarından dolayı, Yargıtay ilgili hukuk dairesinde; Yargıtay Başkan ve üyeleri ile kanunen onlarla aynı konumda olanların fiil ve kararlarından dolayı Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesinde ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülür. Dava, bu dairenin Başkan ve üyelerinin fiil ve kararlarından dolayı ise yargılama Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesinde yapılır. Verilen kararların temyiz incelemesi Hukuk Genel Kurulunca yapılır. Temyiz incelemesine, kararı veren başkan ile üyeler katılamaz.

(2) Devletin sorumlu hâkime karşı açacağı rücu davası, tazminat davasını karara bağlamış olan mahkemede görülür.

Görüldüğü üzere ilk derece hukuk mahkemelerinde görevli hakimlerin fiil ve kararlarından dolayı açılacak tazminat davaları Yargıtay ilgili hukuk dairesinde görülecektir.

Esas Sayısı : 2016/23

Karar Sayısı : 2016/18

Oysa ilk derece ceza mahkemelerinde görevli hakimlerin fiil ve kararlarından dolayı açılacak tazminat davaları ise 6545 sayılı yasa ile CMK 141/3 maddesinde yapılan değişiklik ve CMK 142/2 maddesindeki düzenleme nedeniyle davacının bulunduğu yer ağır ceza mahkemesinde görülecektir.

Esasen 5275 sayılı CMK 141 maddesindeki ilk düzenleme haksız tutuklama, gözaltına alma, yakalama, arama, el koyma işlemlerine karşı maddi ve manevi zararların devletten istenebileceğine ilişkindir.

Ancak 18/06/2014 tarih ve 6545 sayılı yasanın 70. maddesi ile “1. fıkra yazan haller dışında, suç soruşturması veya kovuşturması sırasında kişisel kusur, haksız fiil veya diğer sorumluluk halleri de dahil olmak üzere hakimler ve C. Savcılarının verdikleri kararlar veya yaptıkları işlemler nedeniyle tazminat davaları ancak devlet aleyhine açılabilir.” şeklinde CMK 141. maddesine getirilen ek 3. fıkra ile yukarıdaki paragrafta belirtilen iş ve işlemler dışında da diğer tüm sorumluluk halleri de dahil edilmek suretiyle tazminat davası açılabilceği düzenlemesi getirilmiştir.

Bu fıkra ile ceza mahkemesi yargıçlarının ve Cumhuriyet savcılarının her türlü karar ve işlemleri nedeniyle CMK 141 maddesine dayalı tazminat istemi yolu açılmış, CMK 142/2 maddesindeki istemin zarara uğrayanın oturduğu yer ağır ceza mahkemesince karara bağlanacağı düzenlemesi ile yargılamanın ağır ceza mahkemesinde görülmesi şeklindeki durum ortaya çıkmıştır.

Her ne kadar yargılamaya ilişkin iş ve işlemleri davaya konu edilen Hakimler ... ve ... davanın Maliye Hâzinesi aleyhine ikame edilmesi nedeniyle davalı sıfatlarının bulunmadığı anlaşılmış ise de; Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla vermiş olduğu 2013/52 Esas, 2014/106 Karar sayılı gerekçeli kararında belirtildiği üzere “ihbar olunanlar” konumunda bulundukları anlaşılmıştır.

Bu itibarla dosya kapsamından 1. sınıf hakim oldukları anlaşılan ... ve ... yargılamaya konu iş ve işlemlerinin usul ve yasaya uygunluğunun denetlenmesine ilişkin olarak manevi tazminat davasının yürütülmesi gerektiği açıktır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 138 vd. maddeleri ile mahkemelerin bağımsızlığı ve hakim-savcılık teminatı düzenlenmiş, 140. madde ile yargılamalarının mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

Bu düzenlemeye paralel olarak 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 90. maddesi ile haklarında son soruşturma açılmasına karar verilenlerden; 1. sınıfa ayrılmış olanlarla ağır ceza mahkemeleri heyetine dahil bulunan Hakim ve C. savcılarının son soruşturmalarının Yargıtay'ın görevli ceza dairesinde görüleceği, 1. fıkra dışındaki hakim ve savcılarının son soruşturmalarının ise yargı çevresi içinde bulundukları ağır ceza mahkemesinde yapılacağı hususu düzenlenmiştir.

Belirtilen düzenlemeden anlaşılabacağı üzere 1. sınıfa ayrılmış hakim ve c. savcıları yönünden yargılamanın Yargıtay'da yapılması, hakimlik teminatının gereğidir.

Belirtilen açıklamalar ışığında 6100 sayılı HMK 47. maddesindeki “Devlet aleyhine açılan tazminat davası, ilk derece ve bölge adliye mahkemesi hâkimlerinin fiil ve kararlarından

Esas Sayısı : 2016/23

Karar Sayısı : 2016/18

dolayı, Yargıtay ilgili hukuk dairesinde; Yargıtay Başkan ve üyeleri ile kanunen onlarla aynı konumda olanların fiil ve kararlarından dolayı Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesinde ilk derece mahkemesi sıfatıyla görülür. Dava, bu dairenin Başkan ve üyelerinin fiil ve kararlarından dolayı ise yargılama Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesinde yapılır. Verilen kararların temyiz incelemesi Hukuk Genel Kurulunda yapılır. Temyiz incelemesine, kararı veren başkan ile üyeler katılamaz.” şeklindeki düzenlemenin gerek Anayasaya, gerekse 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununa uygun şekilde getirilmiş olduğu kanaatine varılmıştır.

İlk derece ceza mahkemelerinde görevli hakimlerin fiil ve kararlarından dolayı açılacak tazminat davalarının ise 6545 sayılı yasa ile CMK 141/3 maddesinde yapılan değişiklik ve CMK 142/2 maddesindeki düzenleme ile birlikte davacının bulunduğu yer ağır ceza mahkemesinde görüleceğine ilişkin hususun, yargılamada ihbar olunan konumundaki hakimlerin 1. sınıf hakimler olması da dikkate alındığında Anayasanın 140. maddesindeki hakim teminatına aykırı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kaldı ki 6100 sayılı HMK’nun 47. maddesinde ilk derece hukuk mahkemelerinde görevli hakimlerin fiil ve kararlarından dolayı açılacak tazminat davaları Yargıtay ilgili hukuk dairesinde görüleceğine ilişkin hüküm ile birlikte değerlendirildiğinde ceza mahkemesi hakimleri ile hukuk hakimleri arasında bir eşitsizlik ortaya çıkarıldığı anlaşılmaktadır.

Belirtilen durumun Anayasanın 10. maddesinde belirtilen eşitlik ilkesine de aykırı olduğu düşünülmüştür.

Bu itibarla Mahkememizde görülmekte olan davada tarafların ileri sürdüğü 5271 sayılı CMK’nun 141 ve 142. maddelerinin Anayasaya aykırılık iddiası Mahkememizce ciddi görülmekle Anayasanın 152. maddesi gereğince somut norm denetimi bakımından Anayasa Mahkemesine başvurma yoluna gidilmiş olup;

Gereği ile başvuru sonucundan Mahkememize de bilgi verilmesi hususu takdirlerinize sunulur.”